

30.11.2012

Dnro 34/090/2010

Oikeusministeriö
Kriminaalipoliittinen osasto

Viite: Lausuntopyyntö 1.11.2012 dnro 1/81/2001

Oikeusministeriöstä on esitelty Eduskunnalle joulukuussa 2010 hallituksen esitys vanginkuljetusta koske-
vaksi lainsäädännöksi. Esitys raukesi Eduskunnan toimikauden päätyttyä keväällä 2011. Nyt aiemman
esityksen pohjalta on laadittu uusi esitysluonnos, joka poikkeaa aikaisemmasta esityksestä lähinnä siinä,
ettei uusi lakiehdotus sisällä säännöksiä kuljetusviranomaisten tehtävänjaosta.

Uuden esityksen pohjalta käynnistetty lausuntokierros on suppeampi ja lausunnoissa pyydetään erityisesti
ilmoittamaan vankikuljetuksien määrissä ja käytännön järjestelyissä tapahtuneet muutokset.

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen lausunto vanginkuljetusta koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Vanginkuljetuksen määrissä ja käytännön järjestelyissä tapahtuneet muutokset

Syyskuun 2012 alusta lukien Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen vanginkuljetuksien käytännön järjeste-
lyissä on tapahtunut muutoksia siten, että kuljetusten vaihto- ja taukopaikkoina käytetyt Pirkanmaan poli-
silaitoksen tilat on poistuneet Rikosseuraamuslaitoksen käytöstä. Kuljetettavien vaihtaminen tapahtuu ny-
kyään Valkeakosken poliisiaseman sijaan Hämeenlinnan vankilassa, jossa kuljetettavat sijoitetaan tilapäi-
sesti Hämeenlinnan vankisairaalan matkaselliosastolle. Myös Vaasan vankilasta tapahtuvien vankikulje-
tusten taukopaikka on vaihtunut Ikaalisten poliisiasemalta Kankaanpään poliisiaseman tiloihin. Kyseisten
uusien tilojen soveltuvuudesta edellä tarkoitettuun käyttöön on suoritettu katselmus aluekeskuksen toi-
mesta.

Vaasan vankilasta käsin tapahtuvien kuljetusten määrä on vähentynyt vuoden 2008 uudistusten myötä.
Vuosina 2009-2011 Vaasan vankilasta lähtevällä linja-autoreitillä kuljetettavien määrä on vakiintunut
570-580 vankiin vuodessa ja vuonna 2012 määrä on vähentynyt edelleen noin 350 kuljetettavaan. Sen si-
jaan Turun vankilasta kuljetettavien määrä ilmoitetaan edelleen suureksi ja kuljetustarpeen odotetaan
edelleen lisääntyvän Poriin suuntautuvalla reitillä, koska Köyliön vankila on muuttunut suljetuksi vanki-
laksi vuoden 2012 lokakuussa.

Lisäksi Pirkanmaan rikosseuraamuskeskuksen sisällä on käytössä viikoittainen vanginkuljetusreitti Vilp-
pulan ja Kylmäkosken vankilan välillä. Myös tärkeästä syystä myönnettäviä poistumislupia käytetään
mahdollisuuksien mukaan vangin siirtymiseen suljetusta vankilasta avolaitokseen. Kylmäkosken vanki-
lasta suuntautuvat kuljetukset on viime aikoina puolestaan lisääntyneet lähinnä vankilan ylisasutuksesta,
koevapauksista ja laajentuneesta verkostoyhteistyöstä johtuvista syistä.

Arviointikeskuksen näkökulmasta vankikuljetukset eivät ole tuottaneet erityisiä ongelmia. Kuljetuksien
määrää on vähentänyt videoneuvottelulaitteiden käyttö vangin kuulemisen ja arvioinnin yhteydessä sekä
arviointikeskuksen työntekijöiden "jalkautuminen" vankihaastatteluiden tekemiseksi alueen suljettuihin
laitoksiin.

Aluekeskus katsoo edelleen vanginkuljetusten vähentämisessä tarkoituksenmukaiseksi keinoksi tuomio-
istuinkäytäntöjen kehittämisen siten, että oikeudenkäyntejä järjestetään videolaitteiden mahdollistamaa

teknistä yhteyttä käyttäen. Kuljetustarpeen vähentämiseksi on mahdollista myös lisätä jossakin määrin rikosseuraamusalueen sisäistä yhteistyötä esimerkiksi lähettävän ja vastaanottavan laitoksen välillä siten, että vangin siirto sovitaan resurssien kannalta tarkoituksenmukaiseen ajankohtaan. Lisäksi laitoksista on mahdollista lähettää vankeusvankeja myös omatoimisesti määränpäähän poistumislupajärjestelmää käyttäen.

Kannanotot lakiuudistukseen liittyen

Kuljetuksista vastaavien yksiköiden kannanotoissa huomautetaan, ettei suunnitteilla olevan lain soveltamisalassa ole mainintaa sakkovangeista, jotka kuitenkin saattavat olla kuljetettavina. Myös 1 luvun 2 §:ssä käytetyt määritelmät todetaan jossakin määrin epäselviksi. Tulkinnanvaraisena määritelmänä pidetään kuljetuksesta vastaavaa virkamiestä, vaikka ilmeisesti sillä tarkoitetaan aikaisemmin "vaunun vanhimaksi" määrättyä vartijaa eikä esimerkiksi laitoksessa päivystävää rikosseuraamusesimiestä tai turvallisuudesta vastaavaa apulaisjohtajaa. Myöskään päätöksentekijän toimivaltaa koskevia rajauksia ei katsota kirjatuksi lakiehdotukseen riittävän selvästi.

Tiedonkulku poliisin ja rikosseuraamusviranomaisten välillä nähdään edelleen ongelmalliseksi poliisin tiloihin sijoitettujen tutkinta- ja vankeusvankien osalta. Kannanotossa esimerkkinä mainitaan vanginkuljetuslain 3 luvun 10 § tapaajien vastaanottamisesta, jolloin kahden eri päätöksentekijän toimintakulttuurit saattavat aiheuttaa ongelmia vankien yhdenvertaisen kohtelun kannalta. Lisäksi kannanotoissa huomautetaan, ettei suunniteltu vanginkuljetuslaki sisällä säännöksiä vangin kuljetuksenaikaiselle käyttäytymiselle asetettavista ehdoista.

Länsi-Suomen rikosseuraamusalue viittaa aikaisemmin antamaansa lausuntoon ja katsoo edelleen tarkoituksenmukaiseksi, että vankien kohtelusta, kuljetuksen olosuhteista sekä valvonnasta kuljetuksen ja sen keskeytyksen aikana säädetään lain tasolla. Toisaalta Rikosseuraamuslaitoksen näkökulmasta on valitettavaa, että säännökset viranomaisten välisestä tehtävänjaosta on uusimmasta esityksestä jätetty pois. Viranomaisten tulee kuitenkin edelleen kiinnittää huomiota yhteistyön kehittämiseen ja ylläpitämiseen, jotta myös tiedonkulku eri toimijoiden välillä tehostuu.

Länsi-Suomen rikosseuraamusalue
henkilöstöpäällikkö

Hannu Daavitsainen

Länsi-Suomen rikosseuraamusalue
lakimies

Anni Karnaranta